

ЕДИНЪ ЗАБРАВЕНЪ ЧИНИТЕЛЪ НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ

Епохата на нашето народностно пробуждане е проучена подробно, може да се каже изчерпателно. Проследени сж първитѣ наченки на духовното ни и политическо свѣстяване. Подчертана е ролята на всички чинители, които сж подготвили почва за появата на онова несигурно и плахо на първо време, а по-сетне мощно и ярко духовно движение, потикнало българския народъ къмъ епични борби за всестранна свобода. Благодарение на трудоветѣ на Ивана Шишмановъ, на Никола Милевъ, на Бояна Пеневъ, на Михаила Арнаудовъ и на мнозина други учени, изследвали съ любовъ епохата, за която е речъ, днесъ историята на нашето възраждане е тъй добре проучена и позната.

Не по-иначе стои работата и съ отдѣлнитѣ личности, свързали имената си съ пробуждането, духовно и политическо, на българския народъ. Подробнитѣ изследвания върху живота и дѣлата на единъ Пайсий, напримѣръ, на единъ Софроний Врачански, на единъ Неофитъ Бозвели, на единъ Иларионъ Макариополски, на единъ Раковски, на единъ Левски и на мнозина още други правятъ тъй близки и мили намъ споменатитѣ дейци. И напълно заслужено.

Споменато е всичко, което има нѣкакви заслуги за нашето възраждане. Изследвана е подробно ролята на всѣки чинителъ въ това отношение.

Едно само — кой знае защо — не е казано. Не е никжде посочена ролята на читалището за пробуждане на нашия народъ. Трѣбваше да излѣзе великолѣпната, чудесната книга на Силияна Чилингировъ, за да покаже, че работата, която българското читалище е извършило за свѣстяване на българския народъ, е огромна и заслужава внимание и почитъ.

Наистина, читалищата се появяватъ у насъ късно, едва презъ втората половина на миналия вѣкъ. Но това време е тъкмо изпълнено съ борби, съ кипежъ. Вълнува се душата на измѣнения отъ чужди и отъ свои българинъ, робувалъ петъ столѣтия и зажаждалъ отдихъ и волностъ. Той ламти за просвѣта и я търси, кждето може да я намѣри. Училищата никнатъ у насъ бързо. Но тѣ сж все още недостатъчни да

